

*К. А. Добровольська,
здобувач кафедри публічної політики, Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-5318-4937*

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.18.108

СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

K. Dobrovolska,
Candidate for a degree of the Department of Public Policy, Educational and Scientific, Institute
of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE ESSENCE OF THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL MECHANISM OF PROTECTION AND DEFENSE OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN UKRAINE: A THEORETICAL ASPECT

У статті розглядаються існуючі підходи щодо визначення поняття механізму державного управління та проводиться їх класифікація з метою визначення поняття організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Під час теоретичного дослідження сутності механізму державного управління автором не виявлено досліджень проблематики сутності організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. На основі узагальнення підходів до визначення поняття механізму державного управління, запропоновано визначення організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, в тому числі у широкому та вузькому розуміннях. Виокремлено складові організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності та розкрито їх зміст. Запропоновано визначення організаційної та правової складових організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Обґрунтовано подальшу необхідність нових наукових досліджень щодо удосконалення організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

The article considers the existing approaches to defining the concept of public administration mechanism and classifies them in order to define the concept of organizational and legal mechanism for the protection and defense of intellectual property rights. During the theoretical study of the essence of the mechanism of public administration the author did not find research on the essence of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights. Based on the generalization of approaches to defining the concept of public administration mechanism, the definition of organizational and legal mechanism of protection and defense of

intellectual property rights, including in a broad and narrow sense. The components of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights are highlighted and their content is revealed. The terminology of the constituent elements of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights has been clarified. The definition of organizational and legal components of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights is offered. The study of organizational and legal components of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights revealed a low level of functioning of their elements, due to the complex institutional structure and inconsistency of legal norms that should regulate public relations in the field of protection and defense of intellectual property rights. It is determined that the functioning of the elements of the organizational component of the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights is to implement the functions of public administration assigned to public administration bodies as regulation, law implementation and control. In turn, forms of legal regulation include both international and national regulations. In the article the organizational and legal mechanism of protection and defense of intellectual property rights is considered as an integral state-administrative phenomenon. The further necessity of new scientific researches on improvement of the organizational and legal mechanism of protection and defense of the intellectual property rights in Ukraine is substantiated.

Ключові слова: державне управління, механізм державного управління, організаційно-правовий механізм, організаційна складова, правова складова.

Key words: public administration, mechanism of public administration, organizational and legal mechanism, organizational component, legal component.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Державно-управлінська наука потребує осмислення теоретичної моделі організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності на основі сукупності поглядів науковців юридичних, економічних наук, практиків-управлінців, з'ясування його сутності та визначення характерних особливостей. Необхідність звертання до такої теми зумовлена неузгодженістю вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють відносини в даній сфері. Саме завдяки теоретичному осмисленню сутності організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, на нашу думку, вдасться досягти ефективності вдосконалення практичної діяльності органів державного управління у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні та вдосконалити правове регулювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Актуальними проблемами, що постають перед Україною, є забезпечення правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності та боротьба з розповсюдженням контрафактної продукції. За останні роки в межах науки державного управління науковець Т. Ромат у дисертаційному дослідженні "Механізми державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності в Україні" (2012) [1] вивчала механізм держав-

ного управління лише в аспекті захисту інтелектуальної власності в Україні через правовий, організаційно-структурний та організаційно-функціональний механізми. Науковець Т. Обуховська ("Державні механізми забезпечення захисту персональних даних в Україні", 2016) вивчала механізми державного управління в аспекті захисту персональних даних в Україні через соціально-правовий та організаційний механізми [2]. В. Нерсесов ("Удосконалення механізмів державного управління об'єктами інтелектуальної власності", 2019) вивчав механізми державного управління в аспекті державного управління об'єктами інтелектуальної власності через нормативно-правовий, організаційний, інформаційний та економічний механізми державного управління [3].

Питання охорони та захисту прав інтелектуальної власності у своїй більшості ставали предметом дослідження юридичних наук. Так, упродовж останніх років за цивільно-правовою тематикою проводили останні дослідження такі науковці: М. Баженов (2016), Є. Булат (2018), Л. Давид (2016), А. Данилюк (2016), К. Дюкаре-ва-Бержаніна (2019), Б. Кирдан (2017), О. Кулініч (2017), Г. Ульяновова (2015), О. Штефан (2017), І. Якубівський (2019) тощо; за тематикою адміністративного права такі науковці як А. Шпак (2015), Н. Троцюк (2016), І. Шишка (2015) та інші науковці. Таким чином, юридичні аспекти охорони та захисту прав інтелектуальної власності досить широко розкриті. Слід також зазначити, що вивчення питання охорони та захисту прав інтелектуальної

власності проводилось у межах економічних, педагогічних, філософських наук та наук із соціальних комунікацій тощо.

На нашу думку, організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності є цілісною державно-управлінською системою, яка досі не була предметом комплексного аналізу з точки зору державно-управлінської науки. Окрім того, за останнє десятиріччя відбулися істотні зміни в організації та правовому забезпеченні охорони та захисту прав інтелектуальної власності, тому сьогодні існує нагальна потреба вивчення досліджуваної проблематики.

Теоретичною основою для визначення у даній статті поняття і сутності організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, саме з точки зору державного управління, стали напрацювання таких науковців як В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, В. Князев, В. Круглов, Н. Нижник, О. Машков, О. Федорчак.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ І ЗАВДАНЬ СТАТТІ

Метою цієї публікації є визначення поняття організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності на основі аналізу понять механізму державного управління відповідно до загальнотеоретичних підходів науковців та практиків, розкриття його сутності та змісту. Досягнення мети потребує вирішення наступних завдань як виокремлення підходів вітчизняних та зарубіжних науковців до поняття "механізм державного управління"; визначення можливості застосування загальних підходів до формулювання поняття "організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності"; розкриття характеру функцій органів державного управління у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності, що обумовлюють змістовне наповнення складових механізму.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасній теорії та практиці державного управління поняття "механізм державного управління" є базовим при формуванні управлінського впливу у відповідній сфері, що реалізується системою державного управління. Існує безліч підходів щодо наповнення змістом поняття механізму державного управління, але попри близькість поглядів багатьох науковців, єдиного підходу до його визначення немає.

Систематизуючи вітчизняні теоретичні підходи щодо змісту поняття "механізм державного управління" можна зробити висновок, що основні підходи розглядаються в аспектах статичності (розкриття сутності системи, виявлення та розуміння структури) та динаміки (аналіз функцій кожного елементу, розуміння їх функціонування та тенденцій розвитку в цілому). Зазначимо, що, зазначені підходи можна класифікувати з позиції як засіб та спосіб, як система, як сукупність елементів та взаємозв'язків, як єдність цілей, завдань, змісту тощо.

Так, науковець О. Немировська розглядала поняття "механізм державного управління" з точки зору сукупності елементів, як системне утворення та складова системи управління, як сукупність засобів, методів, ва-

желів, стимулів, впливів [4, с. 19—22]. Л. Приходченко пропонує два підходи до тлумачення змісту наведеної категорії, які, відповідно до напрацювань, можна назвати "структурно-організаційним" (як сукупності певних складових елементів, що створюють організаційну складову певних явищ, процесів) та "структурно-функціональним" (з акцентом не лише на організаційній основі його побудови, але й на динаміці, реальному функціонуванні) [5, с. 65]. Отже, розглянемо основні підходи.

Структурний підхід застосовував В. Авер'янов, так за визначенням науковця механізм державного управління виступає "... як сукупність відповідних державних органів, організованих у систему для виконання цілей (завдань) державного управління відповідно до їх правового статусу, та масив правових норм, що регламентують організаційні засади та процес реалізації вказаними органами свого функціонального призначення" [6, с. 35—39]. Автор у системних об'єктах виділяє структурні елементи (компоненти), їхню роль (функції) у системі, зв'язки між ними, що створюють структуру системи. Кожний елемент виконує свої специфічні функції, які "працюють" на загальносистемній функції.

Системний підхід використовував Г. Атаманчук. Механізм державного управління науковець розуміє як "складну систему державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління" [7, с. 86]. Науковець розглядає досліджуване поняття, шляхом проведення комплексного дослідження великих і складних об'єктів (систем) як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин, розташованих у певному порядку. Головна ідея такого підходу полягає в тому, що жодна управлінська дія не відбувається в ізоляції від інших дій.

Механізм державного управління як складову системи управління розглядають науковці Н. Нижник та О. Машков, які вважають, що механізм державного управління — це "... складова частина системи управління, що забезпечує вплив на внутрішні (коли йдеться про механізм управління організацією) та зовнішні (коли говорять про механізм взаємодії з іншими організаціями) фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта" [8, с. 37].

Як сукупність засобів, методів, важелів, стимулів та впливів розглядають механізм державного управління В. Бакуменко, В. Князев та інші науковці, які надають наступне визначення механізму державного управління "... це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей" [9, с. 116].

Як єдність цілей, завдань, функцій — за комплексним підходом розглядає визначення механізму державного управління В. Круглов, який трактує досліджуване поняття "як сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу суб'єктів державного управління на діяльність об'єктів, що забезпечує узгодження інтересів учасників державного управління, які взаємодіють" [10, с. 111]. Автор вважає, що оскільки фактори державного управління можуть мати економічну, соціальну, організаційну, політичну і правову природу, то комплексний ме-

ханизм державного управління повинен являти собою відповідну систему механізмів.

У свою чергу слід зазначити на ще одній позиції науковця О. Федорчак, який вважає за доцільне поділяти механізми державного управління на механізми за функціональним призначенням (економічні, мотиваційні, організаційні, політичні та правові механізми) та механізми за суб'єктом управління (механізми, які використовуються законодавчими органами державної влади, Президентом України, органами виконавчої, судової влади, місцевими органами влади). За визначенням науковця механізм державного управління — "... це складна система, призначена для досягнення поставлених цілей, яка має певну структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідними правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням" [11].

Зрозуміло, що наведені позиції науковців щодо розуміння сутності поняття механізму державного управління не відображають всього спектру думок, існуючих в управлінській та юридичній науці з цієї проблематики, проте визначають основні підходи до її розкриття та вирішення.

Щодо розуміння сутності поняття організаційно-правового механізму державного управління у сучасній науковій літературі такі механізми розглядають "як сукупність форм, методів та інструментів управління, організаційних структур, а також правових норм" [12, с. 387]; "сукупність інституцій, які створені для розв'язання певних суперечностей, подолання чи попередження проблем у суспільстві та діють на основі конституційно-правових норм, прийнятих у державі" [13, с. 17]; "сукупність взаємопов'язаних принципів, методів, інструментів, процедур, організаційних структур, а також правового регулювання" [14, с. 24].

Конституція України, як першочергове джерело права, визначає основоположні засади існуючих правовідносин у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Поняття "охорони та захисту прав інтелектуальної власності" включає передбачену законодавством діяльність визначених державних органів, поновленню прав, а також усуненню перешкод, що заважають реалізації прав та законних інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законодавством порядку, тобто із застосуванням належних форм, засобів і способів захисту.

Водночас зауважимо, що обгрунтовані цілі державного регулювання у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності, досягаються їх узгодженістю й адекватністю потребам, інтересам суспільства та держави в цілому. У цьому контексті актуалізується нормативна функція, як система правових норм, що визначає цілі, завдання, компетенцію органів влади, їх структуру, регламентує відносини в межах організаційної структури державного регулювання, а також урегулювання суспільних відносин.

Отже, організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності доцільно розглядати з точки зору системного підходу до його елементів та їх взаємозв'язків, адже організаційно-право-

вий механізм, на нашу думку, охоплює як суб'єкт, так і об'єкт державного управління, їх взаємозв'язки, що взаємодіють в одній системі.

Вважаємо, що організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності — це цілісна система державного регулювання охорони та захисту прав інтелектуальної власності, що складається із організаційної складової (сукупності відповідних органів державного управління) та забезпечується правовою складовою (нормативно-правовими актами).

На нашу думку, у вузькому розумінні організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності — це система органів державного управління, наділених державою відповідними функціями, що слугують для впровадження, реалізації та організації управлінських явищ та процесів, та діють у межах та способом визначені чинним законодавством.

Відповідно вважаємо, що у широкому розумінні організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності — цілісна система, що має структуру, яка здатна динамічно реалізовувати функції держави, закріплені актами законодавства.

Загалом, згідно із Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності" (далі — Закон) державну систему правової охорони інтелектуальної власності утворюють: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності (Міністерство економіки України), Національний орган інтелектуальної власності (Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент) (далі — НОІВ), який наділено статусом), сукупність наукових, освітніх, інформаційних та інших відповідної спеціалізації державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності [15].

При НОІВ створено колегіальні органи, а саме: апеляційну палату з розгляду заперечень проти рішень щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні;

комісію щодо погодження питань про внесення позначення, що містить офіційну назву держави "Україна", до знака для товарів і послуг;

атестаційну комісію з проведення атестації осіб, які висловили намір набути право на зайняття діяльністю представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного);

апеляційну комісію з розгляду скарг кандидатів у представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені) на рішення атестаційної комісії та розгляд скарг на дії представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених).

Розглядаючи суть організаційної складової механізму державного управління науковці звертаються до теоретичної типової її форми. У науковій літературі [16] до складу організаційної складової механізму відносять: суб'єктів, об'єктів державного управління, їх цілі (зав-

дання), функції, методи управління, організаційні структури та результати їх функціонування.

Тому можна стверджувати, що організаційна складова організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності включає сукупність органів державного управління, які створені для реалізації цілей та завдань з питань охорони та захисту прав інтелектуальної власності, та наділені для цього відповідними функціями. Тому сутність організаційної складової полягає у визначенні функцій органів державного управління в процесі формування і прийняття державно-управлінських рішень.

Таким чином, функціонування елементів організаційної складової полягає у реалізації закріплених за органами державного управління таких загальних функцій державного управління, як регулювання, правореалізація та контроль.

Функцію регулювання, через відповідні законодавчо визначені повноваження, здійснюють:

Міністерство економіки України (далі — Мінекономіки) через такі повноваження, як нормативно-правове регулювання; визначення пріоритетних напрямів розвитку сфери тощо;

Міністерство аграрної політики та продовольства України через такі повноваження, як забезпечення формування баз даних про технології та/або їх складові, майнові права, зокрема про майнові права інтелектуальної власності, та доступ до них осіб, заінтересованих у використанні певної технології та/або її складових;

Міністерство закордонних справ України через такі повноваження, як сприяння розвитку міжнародного освітнього та науково-технічного співробітництва України, захисту прав інтелектуальної власності;

Міністерство культури та інформаційної політики через такі повноваження, як вжиття заходів для забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав;

Міністерство цифрової трансформації через такі повноваження, як визначення цілей і завдань державної інформаційної політики, інтелектуальної власності та шляхів її реалізації; прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів з питань охорони інтелектуальної власності.

Функція правореалізація належить таким органам державного управління, як Міністерство юстиції України (здійснює державну реєстрацію нормативно-правових актів); Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (організовує винахідницьку, раціоналізаторську та патентно-ліцензійну роботу, здійснює управління правами на результати інтелектуальної діяльності та моніторинг їх використання, бере участь у заходах, спрямованих на їх правовий захист); Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти (вживає заходи до забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав з питань, що належать до його компетенції); Державна митна служба України (вживає заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час провадження зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (забезпечує

створення і ведення Державного реєстру географічних назв, контролює використання та збереження географічних назв); Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти (вживає заходів до забезпечення захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав).

Функція контролю здійснюється такими органами державного управління як Державним агентством України з питань кіно у формі державного нагляду і контролю у сфері кінематографії; Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у формі державного нагляду (контролю) у сферах охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва; Міністерством юстиції України у формі контролю за діяльністю науково-дослідних установ, які проводять судову експертизу та належать до сфери управління Міністерства юстиції України, здійснення нормативно-методичного забезпечення їх діяльності; здійснення правової експертизи проєктів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд суб'єктами права законодавчої ініціативи.

Варто зауважити, що про функціонування елементів організаційної складової організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності як цілісної організаційної складової механізму говорити ще зарано. Це пов'язано із складною інституційною структурою де відсутня належна взаємодія між елементами.

Правову складову організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності розглянемо через форми правового регулювання у цій сфері та правовідносини. Форми правового регулювання включають як міжнародні, так і національні нормативно-правові акти.

Україна є учасницею таких міжнародних договорів та угод як Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Всесвітня конвенція про авторське право, Паризька конвенція про охорону промислової власності, Договір про патентну кооперацію, Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин, Договір про закони щодо товарних знаків, Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, Неарабський договір про охорону Олімпійського символу, Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків, Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм, Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми тощо.

Як відомо, правову систему національного законодавства складають Цивільний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Митний кодекс України, Кримінально-процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс законів про працю України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, закони України "Про ефективне управління майновими

правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав", "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на промислові зразки", "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", "Про правову охорону географічних зазначень", "Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів", "Про авторське право і суміжні права", "Про охорону прав на сорти рослин".

Слід також зазначити, що Україна є учасницею міжурядових угод та міжнародних угод держав-учасниць Співдружності незалежних держав.

Водночас слід констатувати, що в Україні відсутні нормативно-правові акти, якими мають бути врегульовані, виходячи з вимог вищезгаданих міжнародних актів, такі питання як: розробка національної стратегії, планів чи програм у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Прогалини правового регулювання охорони прав на промислові зразки створили умови для поширення в Україні явища так званого "патентного троллінгу", що призводить до зниження інвестиційної привабливості України. Крім того, в Україні однакові результати інтелектуальної діяльності можуть охоронятися як винаходи, так і як корисні моделі, що є проблемою. Велика частка патентів, які видаються без проведення кваліфікаційної експертизи (патенти на корисні моделі) та відсутність процедур "post-grant opposition" призводить до високого рівня зловживань правами інтелектуальної власності, що фактично означає зниження рівня охорони інтелектуальної власності для добросовісних власників прав.

Отже, функціонування елементів правової складової організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності відбувається на основі часткової або повної відсутності правових норм, якими мають бути врегульовані певні суспільні відносини. Реформи проводяться, але правове регулювання лишається на рівні низької якості.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВІДОК У ОБРАНОМУ НАПРЯМІ

1. Організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності є складним та системним утворенням, що поєднує у собі організаційну та правову складові.

2. Організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності — це цілісна система державного регулювання охорони та захисту прав інтелектуальної власності, що складається із організаційної складової (сукупності відповідних органів державного управління) та забезпечується правовою складовою (нормативно-правовими актами).

3. Організаційна складова організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності включає сукупність органів державного управління, які створені для реалізації цілей та завдань з питань охорони та захисту прав інтелектуальної власності, та наділені для цього відповідними функціями. Тому сутність організаційної складової полягає у визначенні функцій органів державного управління в процесі формування і прийняття державно-управлінських рішень.

4. Правову складову організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності

розглянуто через форми правового регулювання у цій сфері та правовідносини. Форми правового регулювання включають як міжнародні так і національні нормативно-правові акти.

5. На нашу думку, організаційно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності можна визначити як підтримуючу та регулюючу діяльність держави, що реалізується на основі теоретико-методологічних засад (концепцій, принципів, мети, цілей) через систему організованих, цілеспрямованих, комплексних дій (заходів) та механізмів їх досягнення (засобів, методів, важелів та інструментів впливу) і спрямована на створення сприятливих умов та середовища впливу задля забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Функціонування організаційної та правової складових організаційно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності відбувається на низькому рівні і тому потребує кропіткої роботи по його удосконаленню та подальшому науковому дослідженню.

Література:

1. Ромат Т.Є. Механізми державного управління у сфері захисту інтелектуальної власності в Україні: дис. ... канд.. наук з держ управ.: 25.00.02. Київ, 2012. 236 с.
2. Обуховська Т.І. Державні механізми забезпечення захисту персональних даних в Україні: дис. ... канд.. наук з держ управ.: 25.00.02. Київ, 2016. 22 с.
3. Нерсесов В.Р. Удосконалення механізмів державного управління об'єктами інтелектуальної власності: дис. ... канд.. наук з держ управ.: 25.00.02. Маріуполь, 2018. 227 с.
4. Немировська О.В. Механізм державного управління у сфері поводження з генетично модифікованими організмами в Україні: організаційно-правовий аспект: дис. ... канд.. наук з держ управ.: 25.00.02. Київ, 2016. 275 с.
5. Приходченко Л. Сутність понять механізмів держави, державного управління та державного регулювання / Л. Приходченко // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. — Одеса: Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2008. — № 3. — С. 269—274.
6. Державне управління в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.Б. Авер'янова. Київ: Видан. ТОВ "СОМІ", 1999. 266 с.
7. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Курс лекцій / Г.В. Атаманчук. Москва: Юридическая литература, 1997. 400 с.
8. Нижник Н.Р., Машков О.А. Системний підхід в організації державного управління: навч. посіб. / за заг. ред. Н.Р. Нижник. Київ: Видавн. УАДУ, 1998. 160 с.
9. Державне управління: словн.-довід. / уклад.: В.Д. Бакуменко (кер. творчого кол.), Д.О. Безносенко, І.М. Варзар та ін.; за заг. ред. В.М. Князева, В.Д. Бакуменка. Київ: Видавн. УАДУ, 2002. 228 с.
10. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией / М.И. Круглов. Москва: Русская деловая литература, 1998. 356 с.
11. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління / Федорчак О.В. / Демократичне врядування. 2008. 1 [Наукове електронне фахове видання]

URL: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf (дата звернення: 01.09.2021).

12. Дроздова Н.Г. Організаційно-правовий механізм управління системою державних закупівель на конкурсних засадах: теоретико-методологічний аспект. Актуальні проблеми державного управління, 2012. Вип. 3. С. 150—153.

13. Назаренко В.Ю. Організаційно-правовий механізм державного управління пожежною безпекою в Україні. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип. 3 (42). С. 1—7.

14. Хромова Ю.О. Організаційно-правовий механізм державного регулювання виборчого процесу в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Одеса, 2014. 24 с.

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності: Закон України від 16.06.2020 № 703-IX. Дата оновлення: 14.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#top> (дата звернення: 01.09.2021).

16. Рудніцька Р.М., Сидорчук О.Г., Стельмах О.М. Механізми державного управління: сутність і зміст / за наук. ред. М.Д. Лесечка, А.О. Чемериса. Львів: ЛІДУ НАДУ, 2005. 28 с.

References:

1. Romat, T.Ye. (2012), "Mechanisms of public administration in the field of intellectual property protection in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kyiv, Ukraine.

2. Obukhovs'ka, T.I. (2016), "State mechanisms to ensure the protection of personal data in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kyiv, Ukraine.

3. Nersesov, V.R. (2018), "Improving the mechanisms of state management of intellectual property", Ph.D. Thesis, Public Administration, Mariupol', Ukraine.

4. Nemyrovs'ka, O.V. (2016), "The mechanism of public administration in the field of treatment of genetically modified organisms in Ukraine: organizational and legal aspect", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kyiv, Ukraine.

5. Prykhodchenko, L. (2008), "The essence of the concepts of mechanisms of state, public administration and state regulation", Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia, vol. 3, pp. 269—274.

6. Aver'ianov, V.B. (1999), Derzhavne upravlinnia v Ukraini [Public administration in Ukraine], TOV "SOMY", Kyiv, Ukraine.

7. Atamanchuk, H.V. (1997), Teoriya hosudarstvennoho upravleniya [Theory of public administration], Yurydycheskaia lyteratura, Moscow, Russia.

8. Nyzhnyk, N.R. and Mashkov, O.A. (1998), Systemnyy pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia [System approach in the organization of public administration], UADU, Kyiv, Ukraine.

9. Bakumenko, V.D. (2002), Derzhavne upravlinnia [Public administration], Vydavnytstvo UADU, Kyiv, Ukraine.

10. Kruhlov, M.Y. (1998), Stratehtcheskoe upravlenye kompaney [Strategic company management], Russkaia delovaia lyteratura, Moscow, Russia.

11. Fedorchak, O.V. (2008), "Classification of mechanisms of public administration", Demokratychnе vriadvannia, vol. 1, available at: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf (Accessed 01 Sept 2021).

12. Drozdova, N.H. (2012), "Organizational and legal mechanism of public procurement system management on a competitive basis: theoretical and methodological aspect", Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia, vol. 3, pp. 150—153.

13. Nazarenko, V.Yu. (2013), "Organizational and legal mechanism of state fire safety management in Ukraine", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. 3 (42), pp. 1—7.

14. Khromova, Yu.O. (2014), "Organizational and legal mechanism of state regulation of the electoral process in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Public Administration, Odesa, Ukraine.

15. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On amendments to some legislative acts of Ukraine on the establishment of a national intellectual property body", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#top> (Accessed 01 Sept 2021).

16. Rudnits'ka, R.M. Sydorhuk, O.H. and Stel'makh, O.M. (2005), Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia: sutnist' i zmist [Mechanisms of public administration: essence and content], LIDU NADU, Lviv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2021 р.

АГРОСВІТ

www.agrovit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292